

Högskolan i Skövde  
Institutionen för kommunikation och information

# Högläsning

Pedagogik eller tidsfördriv?

Läroutbildningen, ht 2008  
Examensarbete, 15hp  
(Avancerad nivå)  
Författare:  
Ulrika Härborg  
Pernilla Moqvist  
Handledare:  
Ulla Karlsson

# Resumé

Arbetets art:	Examensarbete i lärarutbildningen, Avancerad nivå, 15 hp Högskolan i Skövde
Titel:	Högläsning - Pedagogik eller tidsfördriv?
Sidantal:	28
Författare:	Ulrika Härnborg och Pernilla Moqvist
Handledare:	Ulla Karlsson
Datum:	Januari 2009
Nyckelord:	Pedagogik, högläsning, litteratur och pedagoger

Studien handlar om verksamma pedagogers syn på högläsning. Med högläsning avser vi när pedagogen läser högt ur en text, en bok eller ett läromedel. Bakgrunden till studien var att få reda på hur pedagogerna använder sig av högläsning i undervisningen då vi genom egna erfarenheter, från den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) under vår lärarutbildning, upplever den som tidsfördriv. Vi anser att man som pedagog ska kunna motivera alla val man gör gällande all undervisningstid. Vårt intresse för högläsning väcktes under en kurs som vi deltog i som behandlade hur barn lär sig läsa och skriva och en annan kurs som behandlade barn- och ungdomslitteratur.

Syftet med studien var att ta reda på pedagogernas intentioner med att använda högläsning i sin undervisning och vad de grundar sina val på. Det har använts en kvalitativ metod i studien där fem pedagoger verksamma i grundskolan till och med årskurs sex har intervjuats.

Det framkom i resultatet att respondenterna anser att högläsningen fyller en viktig funktion av flera olika orsaker. Dessa var exempelvis att eleverna förvärvar nya kunskaper, deras ordkunskap utvecklas och att det ger eleverna en gemensam upplevelse. Pedagogerna nämnde att högläsningen ska bidra till att eleverna själva skapar sig inre bilder, använder sin fantasi och kreativitet. Vår slutsats av studien innebär att pedagogerna har ett bakomliggande syfte med sin användning av högläsning i undervisningen. Pedagogernas syften är bland annat att bidra till eleverna genom högläsningen skapar ett intresse för olika sorters litteratur. Eleverna ska även känna lust och glädje över att ta del av det skrivna ordet.

Det framkom även i resultatet att pedagogerna gör medvetna val av litteratur och att de inte enbart använder skönlitteratur i högläsningssammanhang utan även andra texter och läromedel. Vidare så grundade pedagogerna sina val på rekommendationer givna av bibliotekarien, kollegor samt egna erfarenheter.

# Abstract

Study: Degree project in teacher education, Advanced level, 15 hp  
University of Skövde  
Title: Reading aloud – Pedagogy or pastime?  
Number of pages: 28  
Author: Ulrika Härnberg and Pernilla Moqvist  
Tutor: Ulla Karlsson  
Date: January 2009  
Keyword: Pedagogy, reading aloud, literature and pedagogues

The study is about active pedagogues' view of reading aloud. With reading aloud we intend the pedagogue reading aloud from a text, a book or other teaching aids. The background to the study was to find out how the pedagogues use reading aloud in the education since by our practice during our teacher training we experience it as a pastime. We consider that as a pedagogue you must be able to justify all the choices you make concerning all the educationtime. Our interest for reading aloud arouse during a course about how children learn to read and write that we participated in and also during another course that handle literature for youth and children.

The purpose of this study was to investigate the intentions of the pedagogues using reading aloud in their education and what they base their choice on. A qualitative method has been used in the study since five pedagogues, working in compulsory-school for children aged seven to thirteen years old, have been interviewed.

The results showed that the participants in the study consider reading aloud serve as a useful purpose for many reasons. These were for example that the pupils acquire new knowledge, their knowledge of words improves and it gives them a common experience. The pedagogues' stated that reading aloud develops the pupils' ability to form internal pictures, use their fantasy and creativity. Our conclusion from the study implies that the pedagogues have an underlying aim with their use of reading aloud in the education. The pedagogues' purpose with using reading aloud is for example to contribute to make the pupils create interest for many kinds of literature. The pupils shall feel inclination and joy over taking part of the written word.

The results also showed that the pedagogues' in this study make choices of literature that are enlightened and that they not only adopt literary but also adopt other text and textbooks and teaching aids when they read aloud. Furthermore the pedagogues based their choices on recommendations of librarians, colleagues and their own experiences.

# Innehållsförteckning

<b>BAKGRUND</b> .....	<b>1</b>
INLEDNING .....	1
<i>Styrdokument</i> .....	2
<i>Studiens arbetsfördelning</i> .....	3
SYFTE .....	3
<i>Frågeställning</i> .....	3
LITTERATURREDOVISNING .....	3
<i>Läslust och intresse för skönlitteratur</i> .....	3
<i>Fantasi och kreativitet</i> .....	4
<i>Olika sätt att lära</i> .....	5
<i>Boksamtal</i> .....	5
<i>Val av litteratur</i> .....	6
<i>Sammanfattning av litteraturredovisningen</i> .....	7
<b>METOD</b> .....	<b>8</b>
METODVAL.....	8
URVAL.....	9
GENOMFÖRANDE.....	10
TROVÄRDIGHET.....	11
FORSKNINGSETIK .....	12
ANALYS.....	12
<b>RESULTAT</b> .....	<b>14</b>
HÖGLÄSNING – NÄR OCH HUR .....	14
ELEVERNAS LÄRANDE.....	15
VAL AV HÖGLÄSNINGSMATERIAL.....	16
SAMMANFATTNING AV RESULTATET .....	19
<b>DISKUSSION</b> .....	<b>20</b>
METODDISKUSSION .....	20
<i>Metodval och urval</i> .....	20
<i>Anonymitet och delaktighet</i> .....	20
<i>Påverkan vid intervjuerna</i> .....	21
<i>Bearbetning och analys av intervjumaterial</i> .....	21
RESULTATDISKUSSION .....	22
<i>Högläsning - när och hur</i> .....	22
<i>Elevernas lärande</i> .....	24
<i>Val av högläsningsmaterial</i> .....	25
SAMMANFATTNING .....	26
FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING.....	26
<b>REFERENSER</b> .....	<b>27</b>
<b>BILAGA</b>	

# Bakgrund

I denna del presenteras inledning, syfte och frågeställningar samt litteraturredovisning. I inledningen beskrivs det varför vi valt att skriva om högläsningen, våra egna uppfattningar och erfarenheter kring detta samt vad som tas upp i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94).

I denna specifika studie har vi valt att använda oss av benämningen pedagog/pedagoger vilket i det här sammanhanget avser yrkesverksamma lärare i grundskolan.

## Inledning

Vi är två lärarstudenter som har valt att ägna oss åt att studera pedagogers syfte avseende högläsning i undervisningssammanhang. Med högläsning avser vi när pedagogen läser högt ur en text, en bok eller ett läromedel. Vår tankegång angående högläsningens betydelse väcktes då vi deltog i en kurs som behandlade barns läs- och skrivinlärning. Detta intresse förstärktes också under en annan kurs som behandlade barn- och ungdomslitteratur men även under de genomförda verksamhetsförlagda utbildningsperioderna (VFU) i lärarutbildningen.

Något som fängade vårt intresse var det som Hjalmarsson (2008) skriver i Aftonbladet om högläsning i artikeln *Barn behöver böcker*. I artikeln beskrivs vikten av att läsa för att barnets språk och tänkande ska utvecklas. Bo Sundblad, som är läsforskare och pedagog vid lärarhögskolan i Stockholm, hävdar i artikeln att ”Högläsningen ger möjlighet till att prata om det man läser, gå tillbaka och reflektera, och det hjälper barnet att hitta fram till mer kvalificerad läsning.”

Genom våra egna iakttagelser från VFU:n upplever vi att högläsningen stundtals bedrivs som tidsfördriv. Om det är så att eleverna har arbetat klart med något har pedagogen valt, istället för att eleverna ska börja med något nytt arbetsområde, att ägna den återstående lektionstiden till högläsning. Vi har även funderat kring pedagogens val av högläsningmaterial om de har någon bakomliggande tanke när de väljer detta. Vi är intresserade av att få en djupare kunskap om de bakomliggande orsakerna till varför pedagogen väljer högläsning i sin verksamhet, i vilket sammanhang och vad det är som styr valet av material som används. De flesta pedagoger använder högläsning av någon form i sin undervisning men är den, sett ur pedagogiskt perspektiv, alltid genomtänkt? Vi vill dock tro att det finns ett bakomliggande syfte med högläsningen. Vidare finner vi denna forskningsfråga intressant på grund av att vi upplever att i egenskap av pedagog ska man alltid kunna motivera de val som görs avseende all undervisningstid.

Lärare har ett stort ansvar och en skyldighet, anser vi, till att eleverna ska lära sig att skriva och läsa samt att eleverna ska utveckla sitt språk och att de ska bli stimulerade och känna en nyfikenhet till att vilja lära sig mer. Vi vill även att eleverna ska upptäcka glädjen över det skrivna ordet och nyttan av att kunna behärska språket. Vidare tror vi på att ha ett varierat innehåll i undervisningen för att stimulera de olika inlärningsstilar som kan förekomma hos eleverna. Med hänsyn till detta tycker vi att högläsningen behövs i undervisningssammanhang för att främja att individerna kan lära sig på olika sätt.

Under en föreläsning på Högskolan i Skövde om *Bibliotekets resurser och möjligheter* den 5 december 2007 framhöll bibliotekarien Ann Gullstrand vikten av att man läser mycket för barnen. Det lyftes fram att barn aldrig blir för gamla för högläsning då detta verkar främjande för deras utveckling av språket. Barnens språkutveckling stimuleras genom att de får höra och ta del av högläsning och genom att man samtalar om den. De erfarenheter vi har angående högläsning är att det ytterst sällan eller aldrig förekommer samtal, återblickar och återberättande omkring det lästa i undervisningssammanhang. Det vanligast förekommande är att man efter att ha tagit del av olika former av högläsning genast gått vidare till ett annat moment i undervisningen. Det vi i så fall har sett angående samtal kring boken är om någon elev varit frånvarande vid föregående tillfälle så kan någon i klassen få återberätta vad som hänt tidigare.

## Styrdokument

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, (Utbildningsdepartementet, 1998) står det beskrivet att de undervisningsmål som finns i skolan kräver en ständig prövning och att de resultat man får utvärderas och att det är av vikt att de får en uppföljning allt för att utveckla och pröva nya metoder. Allt för att skolan ska kunna utvecklas.

Enligt Lpo 94 ska verksamheten i skolan vara på ett sådant sätt att eleverna känner trygghet. Vidare ska skolan sträva efter att eleverna ska känna en nyfikenhet, vilja och lust att lära, men även att eleverna ska utveckla sitt eget sätt att lära. Ett av skolans många uppdrag är att: ”Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva skall varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.” (Utbildningsdepartementet, 1998 s. 5) samt att ”Eleverna ska få möjligheter att ta initiativ och ansvar”. (Utbildningsdepartementet, 1998 s. 6)

Det lyfts fram i Lpo 94 att då elever har olika förutsättningar och olika behov skall undervisningen anpassas därefter. Vidare skall eleverna göras medvetna om och känna till det unisona kulturarvet. Ett mål att uppnå är att eleverna ska ha förkovrat sitt intresse för det kulturutbud som finns runt omkring dem. Ett av skolans strävansmål innebär att eleverna ska ges förutsättningar för att de ska utveckla ett språk som är rikt och fasetterat. Skolan ska även sträva efter att eleverna ska kunna lyssna på andra och genom diskussioner kunna argumentera för sin egen ståndpunkt.

Eleverna ska enligt kursplanen i svenska få ta del av skönlitteratur i undervisningen som speglar vårt kulturarv. Eleverna ska, genom skönlitteratur och författarskap, även få ta del av hur det är i andra länder, vår egen samtid men även av en svunnen tid. Undervisningen i svenska ska skapa tillfällen där skönlitteraturen inbjuder till att eleverna får en gemensam upplevelse som de kan samtala om och utbyta erfarenheter kring. Undervisningen i svenska har som mål att sträva mot att fantasin hos eleverna utvecklas. Vidare att de genom litteraturen ska utveckla sin lust att lära och sin förmåga att tyda och uppleva texter av varierad karaktär. Detta kan leda till att eleverna utvecklar ett intresse av att själva läsa. (Skolverket)

## Studiens arbetsfördelning

Vi har valt att dela upp inläsning av litteratur och ansvaret för vissa delar i denna studie. Pernilla har huvudansvaret för metodval, trovärdighet, forskningsetik, analys och resumén och har även skrivit den största delen utav de delarna. Ulrika har huvudansvaret för bakgrunden, litteraturredovisningen, urval och referenser och har skrivit den största delen utav de delarna. Samtliga delar i denna studie har vi sammanställt gemensamt. Layout, syfte, frågeställning, genomförande, resultat och diskussion har vi båda tagit ansvar för och gjort gemensamt.

## Syfte

Vårt syfte med studien är att ta reda på pedagogers intentioner med att använda högläsning i sin undervisning i grundskolan till och med årskurs sex och vad de grundar sina val på.

## Frågeställning

1. Vilken pedagogisk funktion fyller högläsningen?
2. Vad är det som styr valet av material som pedagogen använder i undervisningssammanhang?
3. Av vilken/vilka anledningar väljer pedagogen högläsning?
4. I vilket sammanhang använder pedagogen högläsning?

## Litteraturredovisning

Litteraturen redovisas under följande rubriker: Läslust och intresse för skönlitteratur, Fantasi och kreativitet, Olika sätt att lära, Boksamtal samt Val av litteratur.

## Läslust och intresse för skönlitteratur

Liberg (2006) hävdar att genom att barn är med och lyssnar när en vuxen läser en bok så kan detta leda till att det väcks ett intresse för att läsa men även ett intresse av att

skriva som är bestående. Barnet blir genom högläsningen medvetet om hur man går tillväga när man läser. Ekström (2004) ger uttryck för att de som får ta del av barnlitteraturen påverkas av den och att man förknippar stunderna med högläsning som lustfyllt och med en nära kontakt mellan barn och vuxna. Barnen bör enligt Lundberg och Herrlin (2005) känna både lust och glädje när de läser. För att eleverna ska uppleva detta krävs det bland annat att skolan stärker elevernas självförtroende och att deras framgångar i läsningen uppmuntras, vilket i sin tur leder till att de upplever att de blir bättre läsare. ”Det är därför viktigt att barnen från början får uppleva läsandets lust och glädje, att läsandet ger nyckeln till en hel värld av fantasi, spänning, kunskap, äventyr och glädje” (s. 16). Lärarens uppgift och ansvar är att börja bygga upp ett varaktigt intresse för läsning hos eleverna. Intresset och lusten hos eleverna att läsa böcker behöver även stimuleras utanför skolan. Genom att läsa kan eleverna bredda sin egen värld och de får också en chans att koppla av.

Kroksmark (2003) citerar att pedagogen Vygotskij menar att ”Inlärning sker som en social process, vilken medför att barnet blir delaktigt i den gemensamma kulturen och kulturen kan därför sägas vara social” (s. 447). Vygotskij anser att människan ständigt har möjlighet att överta samt utveckla kunskaper och erfarenheter ifrån andra genom samspel. Kroksmark (2003) beskriver det som Vygotskij avsåg var den proximala zonen vilket innebär att eleven hjälps vidare framåt i sin utveckling av exempelvis en lärare som är mer kompetent än eleven själv. Detta att samspel är viktigt belyses ävenledes av Ekelund (2007) som hävdar att genom att använda sig av samtal och diskussioner, kring det man lyssnat på, fungerar det som en form av gemenskap där man upptäcker en skönlitterär text tillsammans.

Kåreland (2001) synliggör att barnens läslust bör stimuleras och att lärarna har en viktig roll vad det gäller att introducera och förmedla litteratur. Det handlar även om att läraren skapar situationer där barnen kan ta del av böcker i lugn och ro. Skolan fyller en viktig funktion gällande att förse invandrarbarnen med böcker på sitt eget hemlandsspråk.

## Fantasi och kreativitet

Ekelund (2007) lyfter fram att det är huvudsaken att barnen får ta del av högläsning och att tidpunkten och hur man läser spelar mindre roll. Hon nämner att det finns en slags magi i läsningen och att den ger upphov till inre bilder. Brodow och Rininsland (2005) beskriver att genom böcker som utspelar sig och behandlar en svunnen tid kan eleverna sätta sig in i och skapa sig en bild av hur det var att leva förr. Detta nämner också Kåreland (2001) som menar att boken ger barnen en möjlighet att möta en värld som inte är som deras egen. Genom boken får barnen möta en annan verklighet än sin egen och genom detta vidga sina vyer. I dagens samhälle serveras barnen färdiga bilder från bland annat televisionen och datorer och som kontrast till detta erbjuder boken barnen en möjlighet att själva skapa en bild utifrån det lästa. Att skönlitteraturen erbjuder en motpol hävdar också Sjödin (1987) som menar på att böcker ger en möjlighet för barnen att skapa egna inre bilder omkring det man läser vilket inte televisionen och andra



medier ger utrymme till. Böcker ger upphov till att barnen kan ta till sig det som det finner vara angeläget för just dem och att de får använda sin egen fantasi. Vidare att högläsningen kan leda till att de får en lust till att läsa och att de upptäcker glädjen över att läsa själv.

## Olika sätt att lära

Liberg (2006) ger uttryck för att barn har olika lärostilar, det vill säga att de lär sig på olika sätt och att ”De entusiasmeras av olika sätt att arbeta, de går olika vägar och använder sig därmed av olika medel för att lära sig” (s. 147). Detta är något som även lyfts fram av Boström och Svantesson (2007) som hävdar att vi alla har vårt alldeles särskilda sätt att behandla all den information som vi tar emot och lär oss nya saker. Denna process, att vi lär oss på olika sätt, beror på att vi har olika lärostilar. Wallenkrans (2000) synliggör olika lärostilar som förekommer, dels den visuella som innebär att man bäst lär sig genom att se på det som man ska lära sig, dels den auditiva som går ut på att man bäst lär sig genom att lyssna, dels den kinestisk-taktila som betyder att man bäst lär sig när man utför det som man ska lära sig motoriskt.

Boström och Svantesson (2007) vidhåller att det är av vikt att den som undervisar eleverna i skolan är medveten och har förståelse om individernas olika lärostilar för att kunna möta så många som möjligt. Kroksmark (2003) lyfter fram att pedagogen Dewey anser att skolan har för mycket fokus på läraren och läromedlen. Istället borde skolan betona barnets förmågor, barnen skulle då ta till sig skolans uppgifter utifrån deras egna förutsättningar. Detta anser även Boström och Svantesson (2007) som betonar att genom att möta elevernas olika lärostilar kan undervisningen leda till att bli mer lustfylld och positiv för eleverna.

## Boksamtal

Liberg (2006) för ett resonemang kring att boken som läses även kan fungera som startpunkt för diskussioner och pratstunder. Boksamtal, det vill säga att man samtalar och diskuterar det som den vuxne har läst högt, är av betydelse för barnets fortsatta utveckling av sitt läsande. Vidare att det är av vikt att barn får ta del av ett rikt språk som likaledes är mer avancerat än det språk de själva besitter för att själva utveckla sitt språk vidare. Enligt Chambers (1993) är det avgörande för läsutveckling hos de elever som får ta del av högläsning att de samtalar om det som de fått uppläst för sig. För de elever som inte läser så snabbt eller så bra som de övriga eleverna är en av fördelarna med högläsning att den tar lika lång tid för alla berörda elever. Genom att man samtalar om det man läst så leder detta till att eleverna får stöd till att kunna uttrycka sig inom andra områden.

Kåreland (2001) lyfter fram att det är av vikt att läsa för barnen. ”Alltifrån första början behöver barn få språklig träning och stimulans genom samtal, berättande och gemensam läsning. Att läsa högt tillsammans är ett bra sätt att tidigt göra barn förtrogna med språket och böckernas värld” (s. 43). Det finns, enligt Elbro (2004), fördelar av att få ta

del av högläsningen eftersom det skrivna språket innehåller större variation än det vardagliga språket. Högläsningen kan leda till samtal som fungerar som ett sätt att utöka sitt eget ordförråd och att man kan bli bättre på att uttrycka och beskriva vad man vill förmedla till andra både muntligt och skriftligt. Vidare nämns att högläsningen bidrar till att känna gemenskap men även en närhet till varandra, samt att litteraturen inbjuder till att man kan få ta del av andra världar än sin egen och detta befastes även av Liberg (2006).

## Val av litteratur

Ekström (2004) hävdar att det är av vikt att den som läser är medveten om den språkliga nivå den litteratur man använder sig av befinner sig på. Är den för avancerad för barnen kan de tappa koncentrationen och börjar tänka på annat och de får genom detta ingen eller lite behållning av bokens innehåll. Författaren nämner även att det finns vissa böcker som är svåra att återberätta på grund av det sätt de är skrivna på. Som exempel på detta nämns Astrid Lindgrens böcker som hon anser kommer till sin fulla rätt när man använder dem i högläsningssammanhang. När man gör urval av vad man ska läsa så är det många faktorer att ta hänsyn till såsom gruppens sammansättning men även till att litteraturen innehåller ett språk som kan utmana barnen och föra dem framåt i sin utveckling av det egna språket. Vidare att när man gör detta urval bör man vända sig till bibliotekarien och utnyttja den kompetens denne besitter om litteratur som lämpar sig att använda till högläsning.

Lindö (2005) tar upp på vilket sätt man väljer ut de böcker som man vill läsa. De punkter som hon påpekar är exempelvis att läsaren känner till författaren som skrivit boken eller att boken ingår som en del i en serie och man vill läsa fortsättningen. Några andra orsaker kan vara att ämnet i boken verkar intressant eller att läsaren vill lära sig mera om det ämnet som boken berör. Sedan finns möjligheten att man som läsare vill prova en ny genre eller att en vän rekommenderat boken.

Brodow och Rininsland (2005) anser att när läraren använder skönlitteratur i undervisningen är det av vikt att läraren har goda kunskaper gällande sådan litteratur som tilltalar och tar tillvara på elevernas intresseområden. Det är likaledes lärarens roll att välja klassiska böcker men även böcker från olika genrer. Eleverna ska också få ta del av litteratur som utmanar dem och som är svårare språkligt sett än vad den litteratur är som de eventuellt själva väljer att läsa. Den litteratur läraren väljer att använda sig av i undervisningen speglas till viss del även av egna intresseområden och de böcker man själv tycker om att läsa eller tyckte om att själva höra på som barn. Detta beskriver likaså Ekström (2004) som menar att man som högläsare gärna använder sig av litteratur som man själv har tagit del av som barn och som man har eget minne förknippat med. Detta befastes av Chambers (1993) som påpekar att den litteratur som läraren väljer att använda till högläsning ”... brukar vara en blandning av gamla favoriter som de av erfarenhet vet fungerar bra och böcker som de just upptäckt och blivit så nyfikna på att de genast vill prova dem” (s. 83).

Chambers (1993) tydliggör att de böcker som eleverna möter i skolan ska vara väl anpassade och valda av kunnig personal. Vidare att man kan ta hjälp av kollegor för att finna litteratur som är användbar till högläsning. Likaså Brodow och Rininsland (2005) tar upp att när man söker litteratur är det bra att ta tillvara bibliotekariens och kollegors kunskap om bra och lämplig litteratur att använda till högläsningen. Som exempel på detta nämns bokcirkel där lärare diskuterar litteraturen.

## Sammanfattning av litteraturredovisningen

Litteraturen har bidragit till att belysa högläsning i undervisningssammanhang. Högläsningen kan väcka intresse för skönlitteratur och för att skriva, den kan väcka läslust och en medvetenhet om hur man går tillväga när man läser. Högläsningen kan bidra till att skapa inre bilder och att eleverna använder sin fantasi och utvecklar sin kreativitet. Genom bokens värld får man ta del av en annan värld och verklighet. Pedagogen fungerar som en förmedlare av litteratur och olika genrer. Pedagogen ska vara medveten om de olika lärstilar som kan förekomma hos eleverna och anpassa bokvalen därefter. Högläsningmaterialet ska anpassas efter den nivå eleverna befinner sig på. Den ska även utmana dem och föra dem framåt i sin läsutveckling. Samtal och diskussioner kring det lästa omnämns att även det har betydelse för elevernas fortsatta läsutveckling. Högläsningen bidrar till gemenskap och närhet med varandra.

I den litteratur vi tagit del av har vi dock inte funnit någonstans där författare belyser att högläsningen används som tidsfördriv eller som utfyllnad av lektionstid. Vi har inte funnit litteratur som visar på hur pedagoger i realiteten använder sig av högläsningen som ett pedagogiskt verktyg. Mot denna bakgrund kan vår studie bidra till kunskap om högläsningens pedagogiska favörer i grundskolan ur ett pedagogperspektiv.

# Metod

I denna del beskrivs kvalitativ och kvantitativ metod, urvalet av respondenterna som deltog i studien och på vilka grunder de valdes. Vidare hur studien genomfördes och analys av det insamlade materialet, trovärdighet och forskningsetik.

## Metodval

Syftet med vår studie var att ta reda på pedagogernas intentioner med att använda högläsning i sin undervisning och vad de grundar sina val på.

Starrin och Svensson (1994) beskriver skillnaderna mellan den kvalitativa och kvantitativa metoden. Forskaren använder sig av den kvantitativa metoden för att ställa frågor av typen om det finns samband eller om ett fenomen visar sig mer eller mindre. I en kvalitativ metod ställer forskaren frågor av karaktären vad. Genom den kvalitativa metoden utgår man från helheten till delen och det som resultatet visar är ”Variationer och strukturer hos företeelser, egenskaper och innebörder (invändiga, inre relationer)” (s. 23). Den kvantitativa metoden innebär att man utgår från delen och bildar helheten och det som visas i resultatet är ”Samband mellan olika företeelser, egenskaper och innebörder (utvändiga, yttre relationer)” (s. 23).

Bell (2000) skriver att frågetypen styr valet av vilken metod forskaren använder och att den kvalitativa metoden är användbar om forskaren vill ta reda på hur respondenterna uppfattar sin omvärld. I studien valde vi en kvalitativ metod med intervju som teknik eftersom vi var intresserade av att få reda på respondenternas uppfattningar om högläsning. Våra frågeställningar i intervjuguiden (se bilaga) domineras av frågeordet vad, vilket är utmärkande för den kvalitativa intervjun.

Studien genomfördes med hjälp av enskilda intervjuer med yrkesverksamma lärare. Dimenäs (2007) beskriver att den kvalitativa intervjun påminner om ett vanligt samtal men att den har ett bestämt syfte. Det är intervjuaren som beslutar om var fokus ska ligga och ser till att intervjun håller sig till ämnet. Intervjuaren bör undvika att styra intervjun samt att ställa ledande frågor. Respondenterna svarar på intervjufrågorna utifrån egna erfarenheter. Detta bör intervjuaren ha med sig i bakhuvudet när intervjuerna genomförs, eftersom det är detta som är väsentligt för studien. Vid kvalitativa intervjuer används öppna frågor vilket medför att följdfrågorna ska utgå från respondenternas svar.

Bell (2000) belyser att ett problem som forskaren ställs inför är hur många intervjuer som ska göras för att resultatet ska bli tillförlitligt. Hon skriver vidare att forskaren bör lämna en viss frihet för respondenten under intervjun för att den ska kunna betona det den tycker är viktigt, men ändå bör forskaren ha en viss struktur under genomförandet av intervjun. Genom att forskaren använder sig av en fokuserad intervju, där sammansättningen är bestämd i förväg, blir bearbetningen av analysen lättare att genomföra. Eftersom det är människor som intervjuas så finns det risk att resultatet får en viss skevhet därför att forskaren kan påverka respondenterna när de svarar på intervjufrågorna. I en intervju är det lättare att komma med ledande frågor än i en enkätundersökning. De som intervjuas kan reagera på olika sätt om det förekommer två olika intervjuare som exempelvis använder olika tonfall när de ställer frågorna till respondenten.

## Urval

Anledningen till att vi tog kontakt med de, av oss, utvalda lärarna och att vi inte gjorde något annat urval var för att vi redan sedan tidigare hade anknytning till de skolor där lärarna i studien är verksamma. Respondenterna valdes för att de är yrkesverksamma lärare i grundskolan för elever upp till och med årskurs sex.

Vi tog kontakt med sammanlagt fem lärare på tre olika skolor inom en och samma kommun om förfrågan om de ville delta i vår studie. Två av skolorna där återfinns i kommunens huvudort och en skola finns belägen på landsbygden.

En av de deltagande respondenterna är man medan de övriga är kvinnor. Respondenternas ålder har spridning mellan åldrarna 34-55 år. Respondenterna valdes inte med någon tanke på att det skulle förekomma en jämn fördelning mellan könen eller på grund av deras ålder. De valdes inte heller på grund av vilken information de kunde tänkas ge utan enbart för att de är yrkesverksamma som lärare på grundskolan och att de skulle kunna ge oss ett trovärdigt och representativt underlag för studien. Urvalet berodde likaledes på vilka lärare som var parata och hade tid och möjlighet att delta.

I studien benämns respondenterna med de fiktiva namnen Astrid, Lasse, Lisa, Petra och Sofia.

Skola 1: Denna skola finns i kommunens huvudort. På denna skola arbetar Astrid med elever i årskurs fyra.

Skola 2: Denna skola finns i kommunens huvudort och här arbetar Lasse, Lisa och Petra. Lasse undervisar elever, från flera olika klasser, som går i grundskolan till och med årskurs sex. Lisa undervisar elever i årskurs fyra. Petra undervisar elever i årskurs två.

Skola 3: Denna skola finns belägen på landsbygden. På denna skola arbetar Sofia i en klass bestående av elever tillhörande både årskurs fyra och fem.

## Genomförande

Lärarna kontaktades först per mail med en förfrågan om de ville delta i studien. Därefter följdes mailet upp med personlig kontakt för att bestämma tidpunkt för intervjutillfället. Respondenterna informerades om att intervjun uppskattningsvis skulle ta cirka trettio minuter att genomföra. Respondenterna bestämde själva dag och tidpunkt för intervjuernas genomförande. Detta påpekas även av Bell (2000) som tar upp att respondenten bör få komma med förslag på tid och plats när intervjuerna ska genomföras. Det är bra om intervjuerna genomförs på en plats där det går att vara ostörda så att inte telefoner och knackningar påverkar respondenten. Bell skriver vidare att inför studien bör respondenterna informeras om vad forskaren vill att de ska hjälpa till med, men även hur lång tid det kommer att ta att genomföra intervjuerna samt vad forskaren tänker göra och använda intervjumaterialet till.

Vi har använt oss av sammanlagt fem intervjuer med fem olika respondenter. Intervjuerna genomfördes med en respondent per intervjutillfälle. De tre första intervjuerna skedde under en och samma dag, den fjärde intervjun genomfördes två dagar efter och den femte ytterligare tre dagar senare. Respondenterna har inte i förväg fått ta del av vilka frågor som skulle ställas under intervjun men de blev informerade om att det skulle beröra ämnet högläsning. Anledningen till att respondenterna inte fick ta del av frågorna innan intervjuerna genomfördes var att vi ville att svaren skulle bli spontana. Respondenterna informerades om att deras svar skulle behandlas med sekretess och att de när som helst hade möjlighet att avsluta intervjun om det kändes obekvämt eller av andra orsaker. De informerades även om att de kunde höra av sig till oss om det var något de ville tillägga, ändra eller radera av det de hade pratat om under intervjun. Vi gav dem också erbjudandet om att läsa igenom intervjumaterialet när vi hade skrivit ner det på papper. Ingen av respondenterna hade något intresse av att göra detta men samtliga ville bli delgivna studiens slutversion.

Intervjuerna genomfördes i klassrum på respektive skola. Samtliga fem intervjuer spelades in på kassettband. Intervjuaren och respondenten placerade sig så att de kunde ha ögonkontakt under genomförandet av intervjun och kassettbandspelaren stod i närheten för att ljudupptagningen skulle bli så bra som möjligt. Vid fyra av intervjuerna så deltog vi båda två. En av oss ställde intervjufrågorna till respondenterna medan den andre förde skriftliga anteckningar. Vid dessa intervjuer var det samma person som ställde frågorna. Vid ett intervjutillfälle deltog vi dock inte båda två, detta på grund av tidsbrist från respondentens sida vilket medförde att en av oss fick ansvara för berörd respondents undervisning på grundskolan under intervjutillfället.

Denna intervju genomfördes av den person som vid de övriga intervjutillfällena förde de skriftliga anteckningarna.

Innan inspelningen startade fick respondenterna, under cirka en minut, läsa igenom de frågor som skulle ställas till dem under intervjun. Varje inspelningstillfälle har varierat mellan tjugo till trettio minuter. Frågorna som ställdes under intervjutillfällena utgick från en intervjuguide (se bifogad bilaga). Intervjuerna var inte alltigenom strukturerade utan de gav utrymme för respondenterna att, precis som Bell (2000) beskriver det, få samtala om det som de ansåg var angeläget. Den av oss som ställde frågorna hade trots detta en viss struktur av själva genomförandet av intervjun med stöd utav intervjuguiden vars samtliga frågor lyftes fram.

Respondenterna gav långa utförliga svar på frågorna under intervjutillfället. Intervjuerna blev vid transkriberingen mellan tre till sex dataskrivna sidor. Vi kan konstatera att den manliga respondenten gav svar som var något längre och att de svar som denne gav ledde till fler följdfrågor än hos de övriga respondenterna. Anledningen till att följdfrågor ställdes vid intervjuerna var att få ett förtydligande av respondenternas svar och även att svaren kunde vara av sådan art att de var av betydelse för vår analys av intervjun. Det var dock inte vid alla intervjuer som det fanns behov av detta.

## Trovärdighet

Bell (2000) beskriver att ”*Reliabilitet* eller tillförlitlighet är ett mått på i vilken utsträckning ett instrument eller tillvägagångssätt ger samma resultat vid olika tillfällen under i övrigt lika omständigheter.” (s. 89) Detta är något som vi aldrig kan garantera då vi alla är olika individer kan detta påverka studiens resultat. Vi upplever ändå att intervjuguiden bidrar till att grundfrågorna i en upprepning av denna studie blir densamma även om följdfrågorna dock kan bli helt andra.

Bell (2000) påstår att ”*Validitet* (eller giltighet) är ett betydligt mer komplicerat begrepp. Det är ett mått på om en viss fråga mäter eller beskriver det man vill att den ska mäta eller beskriva.” (s. 90) Frågorna som vi ställde vid intervjutillfällena svarar mot studiens syfte och frågeställningar. Relevansen för studien hos respondenternas svar på frågorna varierar och noterbart är att respondenternas svar är mer utförliga och informativa på vissa frågor än andra.

Intervjuerna med respondenterna spelades in på kassetband. Anledningen till att vi valde att spela in intervjuerna var att vi ville kunna återge respondenternas svar precis. Detta för att inte missa pauser, tvekan, småord och betoningar vilket kan inträffa om endast skriftliga anteckningar förs. Bell (2000) påpekar att forskaren kan använda sig av att spela in intervjuerna på band. Detta är bra eftersom forskaren då kan kontrollera att de anteckningar som gjorts under intervjun stämmer överrens med utskriften av bandet.

# Forskningsetik

I studien omnämns respondenterna med fiktiva namn för att deras svar ska kunna vara så anonyma som möjligt och det förekommer tystnadsplikt gällande de inspelade intervjuerna samt utskriften av dessa.

Dimenäs (2007) skriver om de humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsetiska principerna och tar upp de fyra huvudkraven som är informations-, samtyckes-, konfidentialitets-, och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att forskaren ska informera de som intervjuas om vad forskningen eller studien har för syfte. I samband med denna studies intervjugenomförande informerades respondenterna om vilken roll de har för studien och de fick även veta vilka villkor som gäller om de deltar. Samtyckeskravet beskriver att respondenterna själva får bestämma över sin medverkan i studien, vilket innebar att våra respondenter underrättades om att deltagandet är frivilligt och att de även har rätt att avbryta sin medverkan under studiens gång. Konfidentialitetskravet betyder att forskarna ska förvara respondenternas personuppgifter så att inga andra obehöriga får tillträde till dem. Intervjumaterialet i vår studie, det vill säga kassetbanden och utskrifterna, förvaras inlåsta i ett dokumentskåp. Det sista kravet, vilket är nyttjandekravet, tar upp att det insamlade materialet endast får användas för forskningsändamål. Respondenternas svar från våra intervjutillfällen kommer endast att användas i vår genomförda studie.

Vetenskapsrådet (2007) nämner att respondenterna ska underrättas om var studien kommer att publiceras och de ska även ha möjlighet att få en rapport av forskningen. Detta underrättades respondenterna om både inför och efter själva genomförandet av intervjun.

## Analys

Intervjuerna skrevs ut i sin helhet genom att vi lyssnade på de inspelade kassetbanden. De tre första intervjuerna avlyssnades och skrevs ut nästkommande dag efter intervjuernas genomförande. Anledningen till detta var att intervjuerna utfördes sent på eftermiddagen. De övriga två intervjuerna bearbetades direkt efter intervjutillfället. De skriftliga anteckningar som fördes under intervjuerna användes som grund i de fall då det var svårt att höra vad respondenterna svarade och yttrade då materialet på kassetbanden skulle renskrivas.

Starrin och Svensson (1994) beskriver hur intervjuerna ska bearbetas. Det insamlade materialet ska analyseras och tolkas. Redan under intervjuerna så görs en första tolkning av data. Författarna nämner fyra faser för bearbetningen och varje fas har sin avsikt. När vi har analyserat intervjumaterialet i denna studie har vi använt oss av de fyra faserna som finns beskrivna i texten här nedan.



Fas nummer ett innebär enligt Starrin och Svensson (1994) att intervjuarna läser igenom data och skapar sig ett helhetsintryck. I denna fas letar man exempelvis efter om vissa yttranden upprepas av respondenterna eller om vissa uttalanden återkommer i intervjuerna. I samband med varje intervjutillfälles utskrift läste vi vid ett flertal gånger igenom respondenternas yttranden för att få en överblick över materialet inför den fortsatta bearbetningen. Då intervjumaterialet skrevs ut fick varje respondent en egen färg för att underlätta analysarbetet. Varje respondents svar skrevs ut i tre exemplar.

Starrin och Svensson (1994) tar sedan upp fas nummer två som innebär att man arbetar utifrån helheten och tittar på delarna. Detta ska sedan analyseras genom att förstå delens samband till helheten. Det är de specifika uppfattningarna som är intressanta och inte de allmänna. Intervjumaterialet i vår studie bearbetades först från samtliga svar till att analysera varje respondents svar eftersom vi ville finna likheter och skillnader i respondenternas svar. Vi utgick från helheten för att sedan analysera varje del för sig. Vi valde att klippa isär svaren på intervjuerna fråga för fråga. Varje fråga analyserades noggrant och delades upp i mindre delar. Vi försökte på så vis förstå hur delen förhöll sig till helheten.

Enligt Starrin och Svensson (1994) innebär fas nummer tre att respondenternas svar kategoriseras i olika beskrivningskategorier. Dessa kategorier ska skilja sig från varandra. Vi kategoriserade respondenternas svarsdelar i olika högar som placerades på ett stort bord för att materialet skulle vara lättöverskådligt. Vissa svarsdelar fick vi även skriva av för hand eftersom de passade in under flera kategorier än vi hade utskrifter av intervjumaterialet. Efter att ha gjort detta så grupperades respondenternas svar i större områden då många kategorier kunde "vävas" in i varandra. De olika kategorierna placerades på bordet och vi arbetade med varje delområde för sig. Inför varje delområde lade vi ut svarsdelarna på bordet för att det skulle bli lättöverskådligt att arbeta med.

Starrin och Svensson (1994) skriver att i fas nummer fyra studeras hur tänkesätten hos respondenterna förhåller sig till varandra. De enskilda uppfattningarna ska ses som likvärdiga trots att de kan vara mer eller mindre utvecklade av respondenterna. Vi analyserade varje delområde separat för att hitta likheter och eventuella skillnader i respondenternas svar och intervjumaterialet delades sedan upp under ett flertal rubriker. Vi fick dock bearbeta resultatet ytterligare en gång då vi upptäckte att många delar gick in i varandra.

# Resultat

Resultat redovisas under följande rubriker: Högläsning – när och hur, Lärande samt Val av högläsningmaterial.

Respondenterna benämns i studien med de fiktiva namnen: Lasse, Lisa, Petra, Sofia och Astrid. Vidare är citat från intervjuerna, det vill säga respondenternas svar, skrivna med *kursiv text*.

## Högläsning – när och hur

I studien betonar respondenterna vikten av att vid användandet av högläsning i undervisningssammanhang bör den uppfattas av eleverna som en rolig, trevlig, mysig och givande stund. Högläsningen bör vidare vara intressant, spännande och fascinerande så att eleverna finner ett nöje av att höra någon läsa högt på ett bra sätt.

Respondenterna använder högläsning i många olika situationer och sammanhang i sin undervisning. Det kan dels vara när de läser högt för eleverna ur läromedel men även skönlitterära texter. Sofia uppger att högläsningen kan fungera som en grund att bygga undervisningen på. Hon använder sig av högläsning genom att samtliga elever har var sitt exemplar av läromedlet för att de ska kunna följa med i texten när hon själv läser högt för dem. Hon upplever att detta sätt att arbeta skapar motivation, inspiration och att det underlättar för eleverna när de själva ska läsa färdigt den aktuella texten. Respondenterna svarar att de ägnar sig åt högläsning varje dag i flera av skolans olika ämnen. När på dagen högläsningen av skönlitteratur sker varierar dock hos respondenterna. Astrid börjar skoldagen med högläsning för eleverna varje morgon men uppger att tiden hon läser varierar. Hon kommenterar detta med att säga att *ja när vi börjar kvart över åtta har jag som mål att om ungefär till halv nio å då...å då är det ju inte riktigt en kvart då man måste ju komma in å sätta sig å ..hälsa å sånt först då men...tio minuter en kvart. Men å ibland blir det myyyyycet längre*. Petra tycker det är praktiskt att kombinera högläsningen med att eleverna har fruktstund, detta på grund av att de redan då sitter gemensamt samlade i klassrummet. Hon anser att högläsningen ger eleverna en känsla av gemenskap med kamraterna i klassen kring en gemensam sak.

Respondenterna beskriver att högläsningen fyller en viktig funktion när det gäller att eleverna ska använda och stimulera sin fantasi samt skapa inre bilder i huvudet vilket kan utveckla deras kreativitet. Lasse vill att eleverna ska *sugas in i den världen som boken beskriver*. Han berättar vidare att då eleverna hör en text så skapar de egna föreställningar och bilder, vilket inte sker när de tittar på television eller film. Han

tycker att det är hans viktigaste uppgift som lärare att lära barnen att tänka själva vilket de får göra vid högläsning. Lasse väljer ibland att inte visa eleverna de bilder som kan förekomma i böckerna han läser för dem. Han yttrar att *liksom att få göra bilderna själv inne i huvudet...där är jag är jag också lite kluven när jag läser en bok för barn, ska jag gå runt och visa bilderna i boken eller ska jag inte göra det....å där säger jag ofta till barnen innan jag börjar läsa att den här boken kommer jag inte visa de bilder som finns i boken utan jag vill att ni ska göra egna bilder.*

Det framkommer att inte alla elever ägnar lika mycket tid till att läsa själva. Genom att använda sig av högläsning i skolan ges alla elever samma möjlighet till att ta del av det skrivna ordet. Petra yttrar att de elever som inte läser så mycket hemma får genom högläsningen en dos av det ändå i skolan. Detta ska förhoppningsvis leda till ett intresse för böcker och att de själva väljer att läsa. Petra yttrar att högläsningen är viktig *ur olika synpunkter eller så...nåra som har det jätte svårt med läsningen så...får dom ju...en dos läsning ändå, förhoppningsvis att dom inte tappar intresse va böcker heter utan att det faktiskt är trevligt.* Petra säger att högläsningen är *lika viktig för alla men ur olika synvinklar.* Detta är något som Lisa, Sofia och Astrid håller med om. Dock är Lasse av en helt annan åsikt. Han anser att högläsningen är viktigare för de elever som inte får ta del av högläsningssituationer hemma. Det är dessa elever som han menar är i mest behov av det skrivna ordet men samtidigt så hoppas han dock att han når ut även till de elever som redan får ta del av mycket läsning i hemmet.

## Elevernas lärande

Respondenterna är övertygade om att eleverna lär sig saker och förvärvar ny kunskap genom högläsningen. Genom högläsningen uppger respondenterna att eleverna får kunskap om meningsbyggnad, ökad läs- och ordförståelse, ökat ordförråd, utvecklar skriftspråket och att de lär sig läsa med inlevelse. Högläsningen kan även bestå av rena faktakunskaper och att de lär sig att läsa mellan raderna. Lasse, Lisa och Petra påpekar att ordkunskapen är det viktigaste i högläsningssammanhang för alla barn men framför allt för de elever som har ett bristfälligt språk och för de med invandrarbakgrund. Lisa säger att högläsningen är *jätte viktig för dom barn som...har ett dåligt språk och behöver ja...stimuleras språket å eller så da...svenska för invandrare är det jätte, jätte viktigt för...få höra det svenska språket.* Högläsningen ger även utrymme för gemensamma läsoplevelser och diskussioner. Sofia använder sig av boksamtal i undervisningen där eleverna diskuterar bland annat vad handlingen i boken egentligen innebär och betyder. De diskuterar även vad de tror kommer att utspela sig i handlingen längre fram i boken men även innehåll och språk.

Det uppges även att genom högläsningen kan eleverna bli medvetna om hur de ska skriva en text själva. Lisa berättar att om det exempelvis ska arbetas med ett mysterietema på skolan kan det vara en fördel för eleverna att de, genom högläsning, får

ta del av och höra en sådan typ av bok. Genom detta förfarande lär de sig hur dessa texter är uppbyggda. Astrid hävdar att högläsningen i sig kan ge upphov till att eleverna får en större känslomässig värld och även att den kunskapsmässiga världen expanderas. Sofia nämner att när man läser böcker för eleverna kan man i egenskap av högläsare lyfta fram författaren till boken. Genom detta sätt att arbeta får eleverna inte bara ta del av det lästa ordet utan de får även insikt och kunskap om personen som skrivit den. Sofia säger att *lite... kunskap om författare och så blir det ju också. Lena Lilleste (en författare som besökt skolan) som kom hit å berätta å då läste vi ju hennes böcker...efter det.*

Lasse vill att eleverna ska lära sig saker även från skönlitteraturen och inte bara från läromedlen som används i undervisningen. Som exempel på detta nämner Lasse böckerna om Sune där han anser att eleverna kan lära sig mycket om hans fiktiva värld och att de kan ta med sig detta ut i sin egen verklighet. Vidare att eleverna kan göra en koppling i sin egen vardag mellan saker de lär sig ur en bok och omsätta detta till verklig handling. Lasse säger att *kopplingen där jag kan lära mig saker ur en bok (kort paus där han tänker) ... det måste inte vara en handbok i bakning utan det kan vara att Sune bakar en kaka.*

Både Lasse och Lisa lyfter fram att eleverna lär sig på olika sätt. För de elever som har en auditiv inlärningsstil, vilket innebär att de lär sig bäst genom hörseln, är högläsningen en bra metod. De betonar även att de elever som har inlärnings svårigheter eller är svaga läsare kan ha lättare för att lära sig saker om de får det uppläst för sig.

## Val av högläsningmaterial

Respondenterna väljer böcker av flera olika anledningar. Astrid nämner att för tillfället arbetar klassen med ett tema som behandlar vikingatiden och hon har då valt att läsa högt för klassen om en pojke som hette Odd och som levde under den här tiden. Genom bokens värld upplever hon att eleverna kan få ta del av en svunnen tid och få en uppfattning om hur det var att leva då. Petra anser att många av de klassiska böckerna som exempelvis Astrid Lindgrens böcker består stundtals av ålderdomliga ord. Genom att läsa böcker av denna karaktär kan barnen lära sig och komma i kontakt med ord som användes för flera generationer sedan. Hon berättar att i boken om Ronja Rövardotter så nämns ordet tvagning vars betydelse ingen elev hade vetskap om och även Lisa arbetar på ett liknande sätt och gör kopplingar mellan dåtid och nutid. Hon använder högläsningen bland annat till att eleverna lär sig fakta om hur det är i dagens samhälle men även hur det var att leva förr. Lisa yttrar att *det ska stå bra fakta också i högläsningen som är viktig å att man kan titta på det.*

Det som styr själva valet av litteratur och varför respondenterna väljer högläsning beror på många olika faktorer. Dessa är exempelvis att litteraturen inte ska vara för svår att förstå utan vara anpassad till den kunskapsnivå eleverna befinner sig på. Lasse väljer dock böcker som är svårare än de eleverna väljer och kan läsa själva då han anser att det är värdefullt att eleverna får ta del av böcker med ett innehåll som är mer avancerat än den nivån de befinner sig på. Lasse skrattar och säger att det inte är styrdokumentet som styr honom i valet av böcker utan snarare egna intressen och vad som är aktuellt i samhället just då. Petra uppger att det kan vara pedagogens egna mål med undervisningen som ska stämma överens med kursplanens mål. Hon säger *Ååå men jag borde svara pedagogiska grunder det är klart...*(här skrattar hon en stund innan hon fortsätter att prata) *nä men alltså...det är ju ...en kombination av att man själv tyckte att det var roligt...ja när jag var liten.* Astrid uppger att det borde vara en naturlighet att det är de pedagogiska grunderna som styr men resonerar samtidigt att det även är en kombination av sin egen uppfattning om vad som hon själv upplevde var roligt i skolan när hon var liten.

Valet av litteratur är beroende av vilken klass undervisningen avser uppger Astrid. Det finns klasser där högläsningen inte fungerar bland annat på grund av gruppansättningen. Bland samtliga respondenter kan utläsas att de stundtals kopplar själva materialet som man använder sig av till det som är aktuellt just då i undervisningen. Lisa använder högläsningen i många ämnen även under de samhällsorienterande lektionerna där valet styrs av vilket temaområde de arbetar med för tillfället. Hon menar på att högläsningens syfte är kontextberoende beroende på vilket målet är. Lisa säger att *jobbar jag med att utveckla skriftspråket så ska det vara ett bra språk i det man läser och att det är tydligt och bra texter.* Är syftet att eleverna exempelvis ska lära sig fakta använder hon högläsningmaterial som riktar sig mot de målen och är det däremot att eleven ska utveckla sitt språk blir målet och kanske också högläsningmaterialet något helt annat.

Avser man att eleverna ska ha avslappning är det viktigt att finna ett textmaterial som är väl passande till det. Lisa använder sig i avslappningssammanhang av kassetband där en berättarröst läser ur läroboken i exempelvis geografi. Genom detta sätt upplever hon att eleverna lär sig fakta samtidigt som de lyssnar på högläsning. Petra säger däremot att *det går att lyssna på band också men det ger inte samma* (kort paus där hon tänker) *... samma effekt som en högläsning för att ett band mal ju bara på.* Hon menar vidare på att en fördel med högläsningen är att vissa ord och saker behöver stannas upp vid och förklaras vilket man går miste om när man lyssnar på band.

Målet är att ge eleverna olika upplevelser genom högläsningen. Respondenterna har som mål att presentera olika typer av böcker för eleverna och de anser att eleverna inte ska fastna i en specifik genre vilket de upplever att eleverna har en tendens till att göra. Särskilt Petra poängterar att *tjejerna blir insnöade på sina tjejböcker och killarna hamnar i en Sune-genre hela tiden.* Sofia säger att det är av vikt när man gör sina bokval att man inte begränsar sig själv genom att endast välja gamla och välkända

böcker och genrer utan att man är öppen för nya influenser. Lasse betonar att genom att använda litteratur som är populär bland eleverna så upplever han att det kan stimulera deras läsintresse och uppmuntra dem till att läsa fortsättningen på en bokserie själva som han har introducerat genom högläsning i klassen. Sofia arbetar på liknande sätt men hon läser ofta flera böcker ur samma serie för eleverna då hon upplever att detta sätt gör att de lär känna personen i boken och att detta brukar leda till att eleverna själva läser övriga böcker i samma serie. Sofia säger att *å sen hakar vi ofta på ... så att vi läser ett par böcker ur samma serie om det är nåt så att dom liksom...läs känna nån person å sen brukar det sprida sig så att de fortsätter läsa själva och...*

Samtliga respondenters val av litteratur påverkas till stor del av bibliotekarien och även av deras egna tidigare möten med böcker. Lasse kommenterar att det som styr honom i hans val av litteratur är *dels böcker som jag har fastnat för själv dels såna böcker som barnen har frågat efter och sen är det alltid kul att säga om man pratar med biblioteksansvariga att de nya intressanta böcker så att man inte fastnar i de här Astrid Lindgren eller såna där saker som man alltid har läst eller att det ja* (här uppstår en lång paus då Lasse funderar) *..... Man måste ju utveckla sig*. Respondenterna uppger att den kontakt de tar med bibliotekarien handlar främst om att få tips om ny barnlitteratur. Lisa och Astrids val av litteratur styrs även av tips och samtal med kollegorna. Lisa berättar att hennes arbetslag brukar delge varandra vad de har använt för högläsningmaterial inom vissa speciella områden, men även om de har någon högläsningbok som har fungerat bra i deras klass. Kollegorna i Astrids arbetslag får hjälp utav bibliotekarien att ta fram en kasse med nya böcker. Dessa delar de sedan upp sinsemellan i arbetslaget och återberättar sedan de böcker de läst för varandra och ger sedan rekommendationer av den litteratur som de anser är lämplig för högläsning. Astrid säger att *jag går ner till bibliotekarien i biblioteket och ber henne...om hjälp då...så också...i arbetslaget har vi också gjort så att vi...lånar en hel...kasse med böcker, nya böcker, utav bibliotekarien i biblioteket...också läser vi nära var å så berättar vi för varandra sen å ger nya tips på både högläsningböcker å barn* (här avbryter hon sig själv och fortsätter sedan) *å böcker som är bra att rekommendera för andra*.

Valet av material styrs dessutom av respondenternas egna erfarenheter, det vill säga böcker som de själva lyssnat till när de var små samt böcker de läst hemma för sina egna barn. Sofia och Lasse berättar även att barnen kommer med tips själva. Lasse nämner att är exempelvis eleverna intresserade av raggarbilar och lantbruk så läser han naturligtvis böcker om detta. Han anser att det är viktigt att ta tillvara på barnens intressen. Han poängterar även att valet av den litteratur han väljer i högläsningen påverkas av elevgruppens sammansättning. En sådan påverkan är exempelvis om gruppen består av invandrarbarn. Petra och Sofia hänvisar till att deras val delvis påverkas av styrdokumentet men detta är något som inte de övriga respondenterna nämner. Petra funderar över vilka mål som styr hennes val och kommenterar styrdokumentet *alltså det är ju mitt jobb till att nå dom målen alltså. Förhoppningsvis ska mina mål stämma överens då. Eller gör dom det* frågar hon och skrattar.

## Sammanfattning av resultatet

Sammanfattningsvis visar resultatet att respondenterna anser att högläsningen fyller en viktig funktion av flera olika orsaker. En av dessa orsaker som nämns är elevernas olika lärstilar. Genom att använda sig av högläsningen i undervisningen menar respondenterna på att eleverna i skolan lär sig saker och förvärvar ny kunskap. Vidare att högläsningen ger eleverna en gemensam upplevelse samt att deras ordkunskap utvecklas. Högläsningen erbjuder också samtliga elever samma möjlighet att ta del av det skrivna ordet. Det som styr respondenterna i deras val av litteratur är bland annat egna erfarenheter samt tips från bibliotekarien och till viss del även av kollegorna och eleverna.

# Diskussion

Denna del börjar med metoddiskussionen som innehåller följande rubriker: Metodval och urval, Anonymitet och delaktighet, Påverkan vid intervjuerna, Bearbetning och analys av intervjumaterialet. Resultatdiskussionen innehåller följande rubriker Högläsning – när och hur, Elevernas lärande och Val av högläsningmaterial.

## Metoddiskussion

### Metodval och urval

Vårt syfte med studien och dess frågeställning är av karaktären vad, hur och varför. Till denna typ av frågeställningar lämpar sig enligt Bell (2000) den kvalitativa metoden. Vi finner att det sätt som vi har valt att arbeta på kan hänvisas till den kvalitativa metoden då vi har valt att analysera materialet från helheten till delen vilket Starrin och Svensson (1994) även lyfter fram. Vår avsikt med studien var inte att undersöka relationer mellan fakta, för om så hade varit fallet hade det blivit aktuellt med en kvantitativ metod.

Vi har funderat kring hur många respondenter vi skulle använda oss av i studien och vi upplever, precis som Bell (2000) lyfter fram, att det är ett dilemma att veta hur många intervjuer som ska genomföras för att få ett tillförlitligt resultat. Vi är medvetna om att antalet respondenter har betydelse men det var inte antalet respondenter som hade betydelse för vår studie utan att de deltagande var informativa. Om så inte hade varit fallet hade vi fått kontakta och intervjua ytterligare respondenter. Vi är medvetna om att vårt resultat inte är representativt för hela lärarkåren utan endast för denna specifika grupp av lärare som intervjuades i studien. Utfallet av studien hade eventuellt också blivit annorlunda om urvalet av respondenter hade valts inom andra årskurser och skolor.

### Anonymitet och delaktighet

Vi anser att en total anonymitet aldrig kan garanteras eftersom studien avslöjar att respondenterna är yrkesverksamma som lärare. De åtgärder som vi kunnat påverka är att förvara kassetbanden inlåsta i ett dokumentskåp och ge respondenterna fiktiva namn i studien. Detta förfarande med intervjumaterialet stämmer överens med det som Dimenäs (2007) åberopar, nämligen att respondenternas personuppgifter ska behandlas på ett sådant sätt att endast forskarna har tillgång till dem.

Vetenskapsrådet (2007) redovisar att det är viktigt att informera respondenterna att de kan få ta del av rapporten. Vi valde att göra detta både före och efter intervjutillfället. Ingen av respondenterna var intresserade av att läsa själva sammanställningen av



intervjuerna vilket vi finner borde ha varit av intresse att göra, detta med tanke på att genom att läsa utskriften från intervjun hade de haft en möjlighet att göra justeringar. De hade genom att ha tagit del av sammanställningen kunnat lägga till sådant som de missat under intervjutillfället och som de anser är väsentligt för deras syn på högläsning och deras sätt att arbeta med högläsning.

## Påverkan vid intervjuerna

Genom att det användes öppna frågor i intervjuerna anser vi att vi gjorde det möjligt för respondenterna att "sväva ut" i sina svar. När intervjuaren ställer frågorna ska denne enligt Bell (2000) lämna en viss frihet för respondenten men samtidigt så ska det finnas en viss struktur från intervjuarens sida. Vår ovana som intervjuare kan ha påverkat studien genom att vi kan ha ställt "fel" följdfrågor eller att vi kan ha missat att följa upp respondenternas svar. En del resonemang och svar som vi ansåg var uppenbara under intervjuerna visades sig vid analysarbetet att så inte var fallet då vissa svar var svårtolkade. Vi är medvetna om, att precis som Bell (2000) skriver, att en viss skevhet kan uppstå då intervjuaren kan påverka respondenterna och att så kan vara fallet även i denna studie. Vidare kan det ha påverkat studien att det vid ett tillfälle endast var en intervjuare närvarande och därför gjordes inga skriftliga anteckningar utan endast ljudupptagning. Intervjuaren vid detta tillfälle var inte densamma som vid övriga gångerna vilket även kan ha haft viss betydelse för resultatet. Det kan vara så att även om vår intervjuguide bestod av frågor som vi båda intervjuare följde kan våra sätt att följa upp det som respondenterna sa skilja sig åt.

Våra intervjuer utfördes i klassrum på respektive skola vilket vi inser nu i efterhand inte var det bästa alternativet. Detta med anledning att vi, förutom vid ett intervjutillfälle, blev avbrutna av elever som ville hämta saker i klassrummet. Bell (2000) ger uttryck för att när intervjuerna genomförs så bör det väljas en plats där man kan vara ostörd. Vi borde istället ha utfört intervjuerna i exempelvis ett grupprum eller liknande utrymme på skolan som eleverna inte har tillgång till. Vi upplever att det tog en stund att hitta tillbaka till intervjun och dess frågor och den stämning vi hade innan vi blev avbrutna.

Det kan vara så att det är skillnad på det respondenterna säger och gör. Då vi själva har intervjuat lärarna och inte sett hur de använder sig av högläsningen i praktiken, kan vi inte yttra oss om hur detta verkligen överensstämmer utan får endast förlita oss på deras svar.

## Bearbetning och analys av intervjumaterial

Vid bearbetning av det inspelade materialet gjordes vi medvetna om vikten av att intervjuerna skrivs ut i nära anknytning till intervjutillfället, detta med tanke på att vi märkte en uppenbar skillnad på bearbetningen av de intervjuer som skrevs ut direkt efter. Vi noterade att vid de tillfällen då respondenten pratade med lite lägre tonfall så var det trots flera avlyssningar av det inspelade materialet lättare att komma fram till vad de sa och koppla det till våra anteckningar om det gjordes i samband med intervjun.

Vid ett intervjutillfälle förekom det inga skriftliga anteckningar. Vi upplever att då respondenten uttryckte sig med en tydlig och klar röst påverkade frånvaron av anteckningar inte analysarbetet av det inspelade materialet. Vi anser att det är viktigt att få med i utskriften av intervjun hur respondenten uttrycker sina svar på grund av att det kan ha betydelse för resultatet om de tvekar, betonar eller pausar.

Det sätt som vi valde att analysera intervjumaterialet på upplever vi underlättade kategoriseringen av respondenternas svar. Arbetet kunde ha effektiviserats om vi skrivit ut respondenterna svar i ytterligare några exemplar då många av svaren hörde till flera olika kategorier. Då kategoriseringen av respondenternas svar genomfördes upplever vi att den hade gått smidigare att utföra om vi i förväg hade bestämt vilka områden svarsdelarna skulle placeras under. Samtidigt som vi inser att detta sätt att arbeta kunde ha begränsat oss med tanke på att under kategoriseringens gång fann vi nya svarsområden vilka vi annars kanske inte hade upptäckt.

## Resultatdiskussion

Av resultatet kan vi utläsa att styrdokumentet endast nämns vid något enstaka tillfälle och att en respondent inte nämner styrdokumentet överhuvudtaget. Detta finner vi anmärkningsvärt då det för oss är en självklarhet att de mål som läraren sätter upp med sin undervisning ska vara överensstämmande med det som finns beskrivet i styrdokumentet då dessa är de som en pedagog har att förhålla sig till.

Innan studiens genomförande ansåg vi genom iakttagelser från VFU-perioderna att det verkade som att högläsningen inte alltid hade något bakomliggande pedagogiskt syfte. Utan snarare att den bedrevs som tidsfördriv eller utfyllnad av lektionstid. Genom resultatet kan vi utläsa att detta inte alls stämmer med det som denna studie uppvisar. Pedagogerna som medverkat ger uttryck för att de gör medvetna val som de även kan motivera samt att det finns ett bakomliggande syfte med högläsningen.

### Högläsning - när och hur

Respondenterna använder högläsning varje dag i många olika skolämnen och undervisningssituationer. Ekelund (2007) betonar att tidpunkten för när högläsningen sker inte spelar så stor roll. Det framkommer i resultatet att högläsningen passar alldeles utmärkt att kombinera med elevernas fruktstund eftersom de då redan sitter gemensamt samlade. Vi finner också att detta är ett ypperligt tillfälle att ägna sig åt högläsning eftersom eleverna när de äter frukt ändå inte kan arbeta i sina läroböcker. Vi upplever att högläsningen eventuellt kan bli störd av elever som ätit upp sin frukt och då vill kasta skalet i komposthinken. En av respondenterna använder bland annat högläsning som ett avslappningsmoment. Denna kombination upplever vi som ett viktigt inslag i elevernas skoldag, det vill säga att de får avslappning samtidigt som de får ta del av en skönlitterär text. Vi tror att eleverna inte uppfattar detta moment som ett lärandetillfälle

utan istället som nöje och avkoppling. Respondenterna betonar att eleverna bland annat ska uppfatta högläsningen som rolig, trevlig och mysig. Detta anser vi är en förutsättning för att det ska bidra till ett lärande hos eleverna. Om de istället hade tyckt att högläsning är trist och tråkigt tror vi att detta leder till att det är svårt att behålla elevernas intresse och koncentration på textmaterialet och då har högläsningen förlorat sin pedagogiska funktion.

I resultatet framkommer att en av respondenterna använder sig av boksamtal i sin undervisning där eleverna bland annat diskuterar bokens handling, innehåll och språk. Detta menar vi uppvisar ett medvetet sätt att använda sig av högläsningen. Vi anser att genom samtal och diskussioner ges eleverna en möjlighet att ge uttryck för sina tankar och åsikter, vilket även Lpo 94 betonar. Vidare tror vi att högläsningen ger utrymme för egna bilder och tolkningar. Enligt både Chambers (1993) och Elbro (2004) leder boksamtal till att eleverna har lättare att uttrycka sig även inom andra områden. Vi anser att boksamtal kan leda till att eleverna utvecklar sitt språk och som kan leda till att de kan beskriva det de vill framföra men vi vill ytterligare tillägga att alla samtal, inte bara samtal om det man läst, ger möjlighet för eleverna att utveckla sitt språk.

En av respondenterna i denna studie menar på att högläsningen är mer betydelsefull för de elever som inte får ta del av den i hemmet. Vi är av den åsikten att vi håller med övriga respondenter om att den är lika viktig för alla elever. Det vill säga att ingen elev blir exkluderad då vi anser att högläsningen fyller en viktig funktion i undervisningen. Vi anser att alla elever ska ges möjlighet att utvecklas från den nivå som de befinner sig på vilket överensstämmer med det som beskrivs i Lpo 94 angående att undervisningen ska anpassas efter elevernas olika behov. De elever som får uppleva högläsningen hemma behöver, menar vi, även de få höra det skrivna ordet i undervisningssammanhang för att utveckla sin ordkunskap och läsutveckling.

Det faktum att skönlitteraturen öppnar en dörr till fantasin och att eleverna genom den kan skapa inre bilder är något vi håller med respondenterna om. Lundberg och Herrlin (2005) lyfter bland annat fram att eleverna genom litteraturen blir erbjudna en hel värld full av fantasi. Vi anser att i dagens samhälle serveras ett färdigt koncept av media där barnen inte behöver använda sin fantasi för att skapa egna bilder, vilket även Sjödin (1987) påpekar. Vi upplever att skönlitteraturen i kontrast till det mediala stimulerar elevernas egen fantasi. I resultatet uppger en av respondenterna att när han läser vill han att eleverna ska sugas in i bokens värld. Varje högläsares mål, hävdar vi, ska vara att kunna fånga eleverna så pass mycket att de glömmer verkligheten omkring dem. Detta ställer krav på högläsaren som för att uppnå detta bör kunna läsa med inlevelse samt ha en berättarteknik som tilltalar åhörarna. Vidare upplever vi att det kan vara svårt att fånga alla på grund av bokval och att eleverna kan ha olika lärstilar.

## Elevernas lärande

Av resultatet kan vi utläsa att högläsningen framförallt fyller en viktig funktion avseende utvecklingen av språket för de elever som har ett bristfälligt språk eller invandrarbakgrund. Detta är vi benägna att hålla med om men vi är tveksamma om högläsningen fyller denna funktion om eleverna inte förstår vad orden i litteraturen betyder. Om det är så kan texten få en helt annan innebörd än den egentligen har vilket leder till att vi blir tveksamma om de verkligen har utökat sitt ordförråd eller fått en bättre ordförståelse. Vid de tillfällen då eleverna inte förstår orden i litteraturen upplever vi precis som Ekström (2004) att eleverna endast får lite behållningen av det upplästa. Vidare finner vi att den respondents sätt att läsa, som innebär att hon stannar upp och förklarar svåra ord, kan ha den effekten att elevernas ordförråd och ordförståelse utvecklas. Det ter sig för oss att vara en självklarhet att läraren stannar upp och förklarar sådant som eleverna inte förstår. Vilket kräver att läraren dels är medveten om den nivå eleverna befinner sig på och dels klarar av att läsa högt samtidigt som den ska ha uppmärksamheten riktad mot eleverna. Pedagogens medvetenhet om elevernas förmågor är även något som Kroksmark (2003) poängterar. Det framkommer i resultatet att eleverna genom högläsningen får kunskap om hur olika texter är uppbyggda och att detta kan underlätta för eleverna när de själva ska skriva en text. En fråga som vi ställer oss är hur läraren kan se om eleverna tillägnar sig kunskap om textuppbyggnad genom detta arbetssätt. Vi anser att läraren i så fall inte endast bör läsa en text utan stanna upp, visa på utmärkande och specifika drag samt diskutera dessa med eleverna.

Vi tycker det är bra att respondenterna uppmärksammar och är medvetna om olika lärstilar samt att de använder sig av högläsning och anpassar undervisningen till dessa elever. Boström och Svantesson (2005) synliggör att det är betydelsefullt att läraren är medveten om de olika lärstilarna som finns hos eleverna och anpassar undervisningen därefter. Då högläsningen skapar bra förutsättningar för många av eleverna finner vi det märkligt att inte respondenterna betonar betydelsen av olika undervisningssituationer och arbetssätt. I resultatet framkommer också att högläsningen ger alla elever samma möjlighet att ta del av det skrivna ordet. Vi funderar på om detta verkligen stämmer med tanke på att eleverna har olika förutsättningar och har olika sätt att lära sig på. Det finns ju faktiskt de elever som lär sig bäst genom att själva få se det skrivna ordet och inte enbart höra det. Vilket de i och för sig får göra om man arbetar på det sätt som en utav respondenterna gör. Denne respondents sätt att arbeta stämmer överens med det som Wallenkrans (2000) beskriver gällande den visuella inlärningsstilen.

I resultatet kan vi utläsa att en av respondenterna använder sig av skönlitteraturens fakta och omsätter den till verklig handling. Vi har uppfattningen om att detta arbetssätt kan stimulera eleverna och att få dem mer intresserade till att själva vilja baka istället för att de enbart får ett papper med ett recept på. Vi upplever att när man använder sig av högläsning på detta sätt skapar det en grund till den fortsatta undervisningen i skolan. Vi tycker vidare att genom att läraren använder sig av olika sätt i sin undervisning kan det fungera som en inspirationskälla för eleverna och detta befestes även av Liberg (2006).

## Val av högläsningmaterial

Att ta stöd och hjälp av bibliotekarier ter sig för oss vara en självklarhet, för att finna lämplig litteratur till att använda i högläsning i undervisningssammanhang, med tanke på den litterära kunskap bibliotekarier bör besitta genom sin utbildning. Vi blev lite överraskande av kollegornas påverkan och inflytande gällande bokval. I studiens resultat beskrivs att pedagogens kollegor i arbetslaget själva läser litteratur som kan vara lämplig till högläsning och som de sedan delger och eventuellt även rekommenderar för varandra. Detta arbetssätt är något som vi inte har stött på tidigare men som vi finner vara användbart. Vi tycker detta utbyte borde ske kontinuerligt inom skolans alla ämnesområden och inte bara när det gäller högläsning. Samtliga lärare, anser vi, ska delge kollegorna den kompetens de besitter för att på sätt kunna bidra till att utveckla och utöka kunskapen i skolan.

Den uppfattningen vi har är att det textmaterial som används i högläsningssammanhang ska vara anpassad till elevernas kunskap. Samtidigt anser vi, vilket även påpekas i resultatet, att den måste vara utmanande och bidra till att eleverna utvecklas framåt vilket är överensstämmande med den proximala zonen som Kroksmark (2003) lyfter fram att Vygotskij anser att alla individer har. Vi finner att alla elever behöver få utveckla sig från den nivå de befinner sig på men som samtidigt kan vara ett dilemma som man står inför när det finns stora variationer på nivåerna eleverna befinner sig på.

Det framkommer i resultatet att högläsning kan bidra till att eleverna får ta del av hur det var att leva förr i tiden men även få uppleva andra världar än sin egen verklighet. Vi är av den åsikten att det är viktigt att eleverna blir medvetna om att samhället inte alltid har fungerat och sett ut som det gör idag. Genom högläsningen kan eleverna få ta del av vårt gemensamma kulturarv det bör ju trots allt vara roligare och mer lustfullt anser vi att ta del av en skönlitterär text istället för att själv exempelvis läsa i en historiebok. Liberg (2006) hävdar att genom böckerna kan eleverna få ta del av en svunnen tid. Läraren ska enligt vår mening, inte bara läsa böcker där handlingen tar upp en svunnen tid utan även erbjuda böcker från många olika genrer vilket även Brodow och Rininsland (2005) påpekar är lärarens roll. Lindö (2005) lyfter fram att valet av litteratur kan styras av att man vill prova på en ny genre. Att läraren presenterar och använder olika typer av böcker och genrer till högläsningen anser vi är ett ypperligt tillfälle att visa upp och göra eleverna medvetna om den skönlitterära mångfalden. I resultatet menar en respondent på att exempelvis killarna lätt hamnar i en Sune-genre. Att försöka få eleverna att upptäcka och bli intresserade för nya genrer tycker vi är av betydelse för deras läsutveckling. Detta med anledning av att det kan finnas variationer på sättet litteraturen är skriven inom de olika genrererna. Vi menar på att det finns skillnader mellan exempelvis en fantasybok och en hästbok gällande språkbruket. Vi anser vidare att genom att läraren använder högläsningssammanhang till att introducera och presentera olika genrer för eleverna kommer de i kontakt med och får ta del av dem även om de inte själva väljer att läsa dem.

## Sammanfattning

Studiens relevans kan säkert ifrågasättas men vi vill hävda att varje pedagog ska kunna motivera och ha en pedagogisk grund för alla de arbetssätt man väljer i undervisningssammanhang.

Vår uppfattning innan studiens genomförande var att högläsningen genom egna iakttagelser från VFU-perioderna till stor del bedrevs som utfyllnad av undervisningstid eller som tidsfördriv. Denna uppfattning stämmer inte överens med denna studies resultat. Pedagogerna i vår studie gör medvetna val och har ett bakomliggande syfte med användningen av högläsning i undervisningen. Studiens resultat uppvisar även att respondenterna vill ta del av bibliotekariens och kollegornas kunskap gällande val av litteratur men att även de egna erfarenheterna styr valet.

Högläsningen fyller en pedagogisk funktion vilken kan innebära att eleverna får utökat ordförråd, ordförståelse samt utvecklar och använder sin fantasi och kreativitet. Eleverna ska uppfatta högläsningen som en rolig, mysig, trevlig och givande stund. Högläsningen bidrar även till att skapa intresse för olika sorters litteratur och att eleverna ska uppleva och känna lust och glädje av att läsa. Pedagogerna använder sig av högläsning i många olika sammanhang vilket är beroende av vad det är för syfte och mål de vill uppnå med undervisningen. Det framkommer att pedagogerna inte enbart använder sig av skönlitteratur utan även läromedel och andra texter i högläsningssammanhang.

## Förslag på vidare forskning

Vi har enbart valt att ta reda på pedagogers intentioner med att använda sig av högläsning i undervisningen samt vad de grundar sina val på. Vi finner att det skulle vara intressant att få reda på om det skiljer sig i högläsningens tidsmässiga omfattning i dagens skola jämfört med några år tillbaka i tiden.

Vårt förslag på vidare forskning är:

Ägnas det mer tid till högläsning i skolan idag än vad det gjorde innan nuvarande läroplan trädde i kraft samt koppla detta till om pedagogerna upplever att högläsningen är viktigare nu än tidigare för att stimulera barnens fantasi med tanke på det mediala informationsflödet i dagens samhälle.

# Referenser

- Bell, J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur
- Boström, L. & Svantesson, I. (2007). *Så arbetar du med lärstilar*. Jönköping: Brain Books AB
- Brodow, B. & Rininsland, K. (2005). *Att arbeta med skönlitteratur i skolan – praktik och teori*. Lund: Studentlitteratur
- Chambers, A. (1993). *Böcker inom oss - Om Boksamtal*. Stockholm: Norstedts Förlag AB
- Dimenäs, J. red. (2007). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket- vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber
- Ekelund, G. (2007). *Om barn och böcker*. Borås: Sveriges Utbildningsradio AB
- Ekström, S. (2004). *Läs och berätta: handledning för högläsare och berättare som besöker barngrupper i förskola och förskoleklass*. Stockholm: En bok för alla
- Elbro, C. (2004). *Läsning och läsundervisning*. Stockholm: Liber
- Hjalmarsson, A. (2008). Barn behöver böcker. [Elektronisk]. *Aftonbladet*, 2 april. Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/wendela/barn/article2167538.ab> [2008-12-10]
- Krokmark, T. red. (2003). *Den tidlösa pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur
- Kåreland, L. (2001). *Möte med barnboken*. Stockholm: Natur och Kultur
- Liberg, C. (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. (2 uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Lindö, R. (2005). *Den meningsfulla språkväven: om textsamtalets och den gemensamma litteraturläsningens möjligheter*. Lund: Studentlitteratur
- Lundberg, I. & Herrlin, K. (2005). *God läsutveckling. Kartläggning och övningar*. (2 uppl.). Stockholm: Natur & Kultur
- Sjödén, B. (1987). *Barns språk barns liv*. Helsingborg: Utbildningsförlaget

Skolverket. *Kursplan i svenska*. [Elektronisk]. Tillgänglig:  
<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0809&infotyp=23&skolform=11&id=3890&extraId=2087> [2008-11-30]

Starrin, B. & Svensson, P-G. (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur

Utbildningsdepartementet. (1998). *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)*. Västerås: Fritze

Vetenskapsrådet (2007) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [Elektronisk] Tillgänglig:  
[http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS\\_15.pdf](http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf)  
[2008-12-01]

Wallenkrans, P. (2000). *Lär in - Inspirationsbok för lärare och föräldrar*. Partille: Warne Förlag



# Bilaga

## Intervjuguide

Vi kommer att använda oss av öppna frågor när intervjuerna genomförs. Utöver de frågor som finns formulerade i detta formulär kommer de svar som respondenterna avger under intervjun att följas upp med följdfrågor när vi finner att detta krävs, det vill säga om något är oklart eller om vi vill veta mer.

1. Om jag säger högläsning, vad är det första du då tänker på?
2. Vad är högläsning för dig?
3. Hur har denna uppfattning skapats tror du? Vad för bakomliggande orsaker tror du detta beror på? (egna erfarenheter, egen skolgång, styrdokumentet, pedagogiska grunder, utfyllnad, mysigt...)
4. Vad vill du att högläsningen skall ge?
5. För vem är högläsningen viktig?
6. Vilka mål har du med högläsningen?
7. Hur hittar du bra material att läsa ur?
8. Vad styr valet av det material du väljer i högläsningen?
9. Vad är det som gör att du väljer högläsning i undervisningssammanhang?
10. Vad vill du få ut (det vill säga målet med användningen av högläsning i undervisningen) av högläsningen?